

► महाराष्ट्रातील प्रमुख व्यवसाय

- ① कापड उद्योग
- ② साखर उद्योग
- ③ रसायन उद्योग
- ④ सिमेंट उद्योग
- ⑤ काच उद्योग
- ⑥ कागद उद्योग

① कापड उद्योग :-

- १९३५ पासून महाराष्ट्रात सुतगिरण्या विक्रीदीकरणाची सुरुवात झाली.
- आंतरराष्ट्रीय 'इन्फोटेक्पाक' - नवी मुंबई
- १८१८ → हावडा हुगळी नदीवर चुरमी येथे कलकत्ता 'फोर्ट वनास्टर मिलची' स्थापनाची बावरीज कॉलन
- १८५५ → कावसची नानाभाई हावर बाँम्बे स्पिनिंग अँड विव्हिंग कंपनी लिमिटेड (देशातील पहिली कापड गिरणी) स्थापना.
- महाराष्ट्रात पहिली सहकारी सुतगिरी → इचलकरंजी (कोल्हापुर) १९६० साली 'शेतकरी विणकर संघाची संस्था' म्हणून स्थापना झाली.

- इचलकरंजीला महाराष्ट्राचे मँचेस्टर असे म्हणतात. ४००० कोटी गुंतवणूक

► महाराष्ट्र शासनाने वस्त्रोद्योग होश - २०१२ - ११ लाख रोजगार

- ① नांदेड - टेरीकॉट
- ② भोसंगाबाद - हिमरुंसाठी
- ③ सोलापूर - चादरीसाठी
- ④ अचलपूर - सतरंज्या

② साखर उद्योग :-

- भारतातील पहिला साखर कारखाना - सरन (बिहार)
- पहिला महाराष्ट्र - 1920 (अहमदनगर - बेलापूर)
- 1950 - प्रवरा नगर सहकारी साखर कारखाना
- एकूण 36 % उत्पादन महाराष्ट्रात
- जगातील 15 % उत्पादन एकूण भारतात
- महाराष्ट्रात 11.5 % साखर तयार (उज्ज्यापासून)
- महाराष्ट्रात सर्वाधिक साखर कारखाने - अहमदनगर - 15

③ रसायन उद्योग :-

- देशाच्या एकूण उत्पादनापैकी 40 % महाराष्ट्रात
- महाराष्ट्र → रायगड, मुंबई, मुं. उपनगर, ठाणे, पुणे, नागपूर, अमरावती, धवतमाळ, चंद्रपूर
- * 1954 → हिंदुस्थान मॉन्टीकार्बोरेटिव्ह लिमिटेड या पिपरी-चिंचवड येथे पेनिसिलिन निर्मिती
- नाशिक - बलासो - स्मिथकिन - औषधनिर्मिती कारखाना
- रसायनी - पंजवेल - औषध निर्मितीच्या कारखाना
- पुणे → शिरम इन्स्टिट्यूट जगातील सर्वात मोठी लक्ष्मण उत्पादक कंपनी

④ सिमेंट उद्योग :-

- महाराष्ट्रात - रत्नागिरी व चंद्रपूर
- चुनखडीपासून सिमेंट - चंद्रपूर
- तुमशूर (भंडारा)
- कन्हान (नागपूर) } → मंगनीज शुद्धीकरणे कारखाने

⑤ काच उद्योग :-

- मुंबई, तळेगाव दाभाडे - पुणे
- भोगलेवाडी - (सातारा) कांदीलसाठी प्रसिद्ध.
- नागपुर, चंद्रपुर, गोंदिया.

⑥ कागद उद्योग :-

- बल्लारपुर - चंद्रपुर
- खोपोली - रायगड
- बारणानगर - कोल्हापुर
- इतगपुरी - नाशिक (निलगिरी पार्श्व)